

Постанова від 15.07.2019 № 235/499/17 Верховний Суд. Касаційний цивільний суд

Постанова

Іменем України

15 липня 2019 року

м. Київ

справа N 235/499/17

провадження N 61-32739св18

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду: Бурлакова С.Ю. (суддя-доповідач), Зайцева А.Ю., Коротенка Є.В.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1,

відповідач - Комунальне підприємство "Покровськводоканал",

розглянув у попередньому судовому засіданні у порядку письмового провадження касаційну скаргу Комунального підприємства "Покровськводоканал" на рішення Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 14 квітня 2017 року у складі судді Хмельової С.М. та рішення апеляційного суду Донецької області від 31 травня 2017 року в складі колегії суддів: Никифоряка Л.П., Гапонова А.В., Новікової Г.В.,

ВСТАНОВИВ:

Описова частина

Короткий зміст позовних вимог

У січні 2017 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до Комунального підприємства "Покровськводоканал" (далі - КП "Покровськводоканал") про зобов'язання вчинити певні дії та відшкодування моральної шкоди.

Позовна заява мотивована тим, що 03 червня 2010 року за власні кошти позивач обладнав квартиру приладом обліку холодної води типу кВ-1,5 заводський номер 366135, згідно доповнення до акту прийняття до експлуатації від 03 червня 2010 року, позивача під підпис було зобов'язано у встановлені терміни проводити перевірку водоміра, дата якої повинна бути в термін до 03 червня 2013 року, а наступну перевірку необхідно було провести до 03 липня 2016 року.

01 жовтня 2015 року між сторонами укладено договір N 286710 "Про надання послуг з водопостачання та водовідведення мешканців багатопверхових житлових будинків", згідно якого всі члени сім'ї позивача зобов'язані проводити оплату за надані відповідачем послуги з централізованого постачання холодної води і за водовідведення, виходячи з показань засобів обліку таких послуг.

При цьому в підпунктах 14-16 пункту 4.2 та в пункті 7 пункту 4.4 зазначеного договору відповідачем було зазначено, що позивач зобов'язаний у строки, призначені в "Акті

приймання в експлуатацію засобу обліку холодної води" виконати періодичну перевірку, обслуговування та ремонт засобу обліку з залученням відповідних співробітників підприємств; оплачувати послуги опломбування водо лічильника після перевірки засобу обліку; а на період перевірки водолічильника сплачувати послуги згідно з середньомісячними показаннями засобів обліку за попередні три місяці; оплачувати послуги з опломбування окремо на підставі виданої виконавцем робіт квитанції.

Після проведення у 2013 році співробітниками відповідача приладу обліку водопостачання, його опломбування та фіксацію початкових показань лічильників, співробітники відповідача здійснювали нарахування оплати за спожиту воду згідно обсягів, які показували лічильники, а ОСОБА_1 щомісячно сплачував ці рахунки.

Так тривало до 03 липня 2016 року, а після цієї дати відповідач почав нараховувати оплату без урахування показів квартирних засобів обліку згідно норм споживання, мотивуючи це тим, що позивачем порушено строк проведення державної перевірки квартирних приладів обліку.

Письмове звернення ОСОБА_1 від 04 липня 2016 року про проведення періодичної перевірки лічильника відповідачем, співробітниками було проігноровано, а на аналогічний лист від 04 серпня 2016 року до адреси позивача надійшла відповідь від 12 серпня 2016 року про те, що згідно розпорядження N 107 Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг від 20 вересня 2013 року з 30 липня 2016 року у зв'язку з не проходженням повірвання водолічильника у зазначений термін нарахування за водопостачання проводиться по нормам водопостачання, а саме 520,25 грн. Оскільки позивач продовжує сплату рахунків за спожиту воду за показанням приладів обліку, то згідно квитанцій за сплату житлово-комунальних послуг за грудень 2016 року у нього виник борг у розмірі 1470,50 грн.

Просив суд скасувати борг, зобов'язати внести зміни до договору і проведення повірвання квартирних засобів обліку холодної води та відшкодувати моральну шкоду.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 14 квітня 2017 року позов задоволено частково.

Зобов'язано КП "Покровськводоканал" скасувати ОСОБА_1 борг у розмірі 1470,50 грн.

Зобов'язано КП "Покровськводоканал" здійснити перерахунок нарахувань ОСОБА_1 за водопостачання з 03 липня 2016 року та у подальшому, враховуючи показники приладу обліку спожитої холодної води типу кВ-1,5 заводський номер 366135, розташованого у ванній кімнаті квартири АДРЕСА_1.

Зобов'язано КП "Покровськводоканал" провести, згідно вимог чинного законодавства, а саме: [статті 17 Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність" від 05.06.2014 за N 1314](#) та "Порядку подання засобів вимірювальної техніки на періодичну перевірку, обслуговування та ремонт", затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 08 липня 2015 року за N 474](#), за власний рахунок демонтаж, транспортування, перевірку та монтаж приладу обліку спожитої холодної води типу кВ-1,5 заводський номер 366135, розташованого у ванній кімнаті квартири АДРЕСА_1.

Зобов'язано КП "Покровськводоканал" привести зміст підпунктів 14-16 пункту 4.2 та підпункту 7 пункту 4.4 договору N 286710 від 01 жовтня 2015 року "Про надання послуг з водопостачання та водовідведення мешканців багатопверхових житлових будинків" до вимог вищезазначеного чинного законодавства в десятиденний термін з дня набрання рішенням суду законної сили.

Вирішено питання про судові витрати.

У задоволенні решти вимог відмовлено.

Суд першої інстанції, виходив із того, що сплата не за показниками засобів обліку води може здійснюватись тільки у випадку їх несправності і під час періодичної перевірки. У період з 03 липня 2016 року водолічильник, який встановлено у квартирі позивача не перебував на повірці, та доказів його несправності в цей період суду не надано, тому нарахування відповідачем боргу у розмірі 1 470,50 грн є безпідставними. Отже зміст підпунктів 14-16 пункту 4.2 та підпункту 7 пункту 4.4 договору N 286710, не відповідає Правилам надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Короткий зміст рішення суду апеляційної інстанції

Рішенням апеляційного суду Донецької області від 31 травня 2017 року рішення Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 14 квітня 2017 року скасовано в частині зобов'язання привести зміст підпунктів 14-16 пункту 4.2 та підпункту 7 пункту 4.4 договору N 286710 від 01 жовтня 2015 року "Про надання послуг з водопостачання та водовідведення мешканців багатопверхових житлових будинків" до вимог вищезазначеного чинного законодавства в десятиденний строк з дня набрання рішенням суду законної сили, у задоволенні позову в цій частині відмовлено.

Суд апеляційної інстанції, виходив із того, що вільне волевиявлення учасника правочину, передбачене [статтею 203 ЦК України](#), є важливим чинником, без якого укладення договору є неможливим. Своє волевиявлення на укладення договору учасник правочину виявляє в момент досягнення згоди з усіх істотних умов, складання та скріплення підписом письмового документа, а тому відсутні підстави для задоволення вимог зобов'язання привести зміст оскаржених підпунктів до вимог чинного законодавства.

Рух справи у суді касаційної інстанції

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 24 липня 2017 року відкрито касаційне провадження у справі N 235/499/17-ц та витребувано її з Красноармійського міськрайонного суду Донецької області.

15 грудня 2017 року набрав чинності [Закон України від 03 жовтня 2017 року "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів"](#), згідно з яким судом касаційної інстанції у цивільних справах є Верховний Суд ([стаття 388 ЦПК України](#)).

Згідно з частиною третьою [статті 3 ЦПК України](#) провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Відповідно до підпункту 4 пункту 1 [розділу XIII "Перехідні положення" ЦПК України](#) касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

Згідно з частиною другою [статті 389 ЦПК України](#) підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

31 травня 2018 року справу N 235/499/17-ц передано до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду.

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 10 червня 2019 року справу N 235/499/17-ц призначено судді-доповідачеві Бурлакову С.Ю.

Узагальнені доводи касаційної скарги

У серпні 2017 року КП "Покровськводоканал" подало касаційну скаргу до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, у якій, посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просило скасувати оскаржені судові рішення та ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні позову.

Касаційна скарга мотивована тим, що суди не звернули увагу, що ОСОБА_1 згідно з договором отримував протягом 2016 року та отримує по теперішній час послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення по затверджених тарифах за визначеною структурою тарифів, до якої фінансування витрат виробника послуг на повірку, демонтаж, транспортування і монтаж після повірки квартирних лічильників в багатоквартирних будинках не включено, а тому ухвалення судом рішення щодо безоплатної повірки лічильника без внесення змін щодо тарифів на послуги є порушенням принципу рівності сторін. Така ситуація не відповідає принципу справедливості, ставить сторони в нерівне становище і надає матеріальні переваги позивачу, як споживачу послуг централізованого постачання холодної води.

Узагальнені доводи особи, яка подала заперечення на касаційну скаргу

Відзив на касаційну скаргу не надходив.

Фактичні обставини справи, встановлені судом

Суд установив, що ОСОБА_1 є споживачем послуг з постачання води і водовідведення в квартирі АДРЕСА_1 та за вказаною адресою був здійснений прийом в експлуатацію прилад обліку холодної води, який був опломбований та в подальшому 03 червня 2013 року пройшов державну повірку.

04 липня 2016 року підприємство отримало повідомлення про необхідність за власний рахунок провести повірку приладів обліку води у зв'язку із закінченням міжповірочного інтервалу. Повторне повідомлення аналогічного змісту отримано представником підприємства 09 серпня 2016 року.

12 серпня 2016 року підприємство відмовило ОСОБА_1 у здійсненні повірки лічильників води за рахунок підприємства.

Згідно з підпунктами 14-16 пункту 4.2 та підпункту 7 пункту 4.4 договору від 01 жовтня 2015 року N 286710 "Про надання послуг з водопостачання та водовідведення мешканців багатопверхових житлових будинків" споживач зобов'язаний своєчасно проводити за власний рахунок роботи з усунення виявлених несправностей, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з його вини, відшкодовувати збитки завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору. Сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеня) у разі ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цим договором.

Мотивувальна частина

Позиція Верховного Суду

Згідно з частиною другою [статті 389 ЦПК України](#) підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Касаційна скарга не підлягає задоволенню.

Мотиви, з яких виходить Верховний Суд, та застосовані норми права

Правові основи забезпечення єдності вимірювань в Україні визначає Закон України із змінами і доповненнями, внесеними [Законом України від 15 січня 2015 року N 124-VIII](#), який регулює відносини, що виникають в процесі провадження метрологічної діяльності.

Згідно зі [статтею 17 Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність"](#) законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, підлягають періодичній повірці в міжповірочні інтервали порядок встановлення яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до частини четвертої [статті 17 цього Закону](#) періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті для побутових потреб електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, здійснюються за рахунок суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Відповідальність за своєчасність проведення періодичної повірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, покладається на суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання. Періодична повірка проводиться за рахунок тарифів на електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Порядок подання таких засобів на періодичну повірку, обслуговування та ремонт, а також порядок оплати за періодичну повірку, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Пунктами 9, 30, 32 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених [постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року N 630](#) (у редакції чинній на момент виникнення спірних правовідносин, далі - Правила) передбачено, що квартирні засоби обліку води і теплової енергії беруться виконавцем на абонентський облік, а їх періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) проводяться за рахунок виконавця, до обов'язків якого входить контроль міжповіркових інтервалів, повірка квартирних засобів обліку, їх обслуговування та ремонт, в той час як обов'язком споживача є своєчасна оплата наданих послуг за цінами і тарифами, встановленими згідно з вимогами законодавства.

Отже, підприємства, які надають послуги з водопостачання повинні забезпечити виконання робіт з періодичної повірки, обслуговування та ремонту квартирних засобів обліку води за рахунок включення цих робіт до тарифу на водопостачання.

При цьому за змістом пункту 10 Правил справляння плати за нормативами (нормами) споживання за наявності квартирних засобів обліку без урахування їх показань не допускається, за винятком випадків, передбачених абзацом п'ятим пункту 16 цих Правил.

Виконавець і споживач не мають права відмовлятися від врахування показань засобів обліку.

За таких обставин правильним є висновки судів, що у спірний період (до 03 липня 2016 року) проведення періодичної повірки, обслуговування і ремонту квартирних засобів обліку води, що були власністю фізичних осіб результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиту для побутових потреб воду повинні були здійснюватись за рахунок суб'єктів господарювання, що надають послуги з водопостачання.

[Статтю 16 ЦК України](#) встановлено, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу.

Вказаною нормою матеріального права визначено способи захисту прав та інтересів, і цей перелік не є вичерпним.

Застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту суб'єктивного права, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення.

Суд зобов'язаний з'ясувати характер спірних правовідносин (предмет і підстави позову), наявність/відсутність порушеного права чи інтересу та можливість його поновлення/захисту в обраний спосіб.

Суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, поданим відповідно до цього [Кодексу](#), в межах заявлених нею вимог і на підставі доказів, поданих учасниками справи або витребуваних судом у передбачених цим Кодексом випадках (частина перша [статті 13 ЦПК України](#)).

Таким чином, суд не може вийти за межі позовних вимог та в порушення принципу диспозитивності самостійно обирати правову підставу та предмет позову.

За таких обставин, правильним є висновок суду апеляційної інстанції, що приведення змісту положень укладеного договору до вимог чинного законодавства чи зобов'язання укласти договір на певних умовах у випадку коли сам договір не оспорений та в судовому порядку навіть не заявлялась вимога про визнання договору недійсним або частково недійсним, а тому відсутні підстави для приведення змісту підпунктів 14-16 пункту 4.2 та підпункту 7 пункту 4.4 договору від 01 жовтня 2015 року N 286710 "Про надання послуг з водопостачання та водовідведення мешканців багатоповерхових житлових будинків" до вимог чинного законодавства.

Висновки за результатами розгляду касаційних скарг

Відповідно до частини третьої [статті 401 ЦПК України](#) суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а рішення без змін, якщо відсутні підстави для скасування судового рішення.

З огляду на вищевказане, колегія суддів вважає за необхідне залишити касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані рішення - без змін, оскільки суди правильно застосували до спірних правовідносин норми матеріального права та не порушили норми процесуального права.

Доводи касаційної скарги спростовуються встановленими судом обставинами справи і по суті зводяться до незгоди з висновками суду стосовно установлення цих обставин, містять посилання на факти, що були предметом дослідження й оцінки судом, який їх обґрунтовано спростував.

Щодо судових витрат

Відповідно до підпункту "в" пункту 4 частини першої [статті 416 ЦПК України](#) суд касаційної інстанції повинен вирішити питання про розподіл судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції.

Оскільки касаційну скаргу залишено без задоволення, підстав для нового розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з розглядом справи у суді першої та апеляційної інстанції, а також розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції, немає.

Керуючись статтями [400](#), [401](#), [416 ЦПК України](#), Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу Комунального підприємства "Покровськводоканал" залишити без задоволення.

Рішення апеляційного суду Донецької області від 31 травня 2017 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді: Бурлаков С.Ю.

Зайцев А.Ю.

Коротенко Є.В.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/83025066>

Система аналізу судових рішень VERDICTUM.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2023